

לעמוד בפרץ, ולחזק ידי יושבי בתי המדרשות והיראים לדבר ד', למען לא ימוטו ידיהם מלהחזיק בעץ החיים, ולמען יישמע הקול קול יעקב, לבלתי ידח ממנו נידח.

הדברים נאמרו במקהלות עם, בפני תלמידים מקשיבים, בעת התקבץ עם מבקשי ד', ובשעות חזנים קשים, בהם ניצבו עם יראי ד' ויושבי בתי המדרשות נוכח המבקשים לעקור את הכל רח"ל בכלכול וטשטוש הדעת.

בהקדמה לספר מוזכר כי מרבית השיחות המכונסות בספר זה, היו על שולחנו של רבינו זצוק"ל, הן לאחר אמירתן ולפני שהתפרסמו, והן לאחר שכם כונסו באחת, כאשר הוא בקולמוסו עבר עליהן, העיר והאיר. 'וכפי שזכינו במשך השנים לקבל את הסכמתו וברכתו לדברים המעוררים ולשיחות בספרי 'אהל רחל', ובקונטרסים הרבים שהופיעו ממשאות הדור כאשר בכל פעם רבינו הגדול זיע"א נטל מזמנו היקר ושם עינו לתקן ולשכלל את הדברים שנאמרו, להעירם ולהאירם בבואם אל הספר'.

הספר מהווה למעשה ספר יסוד, שמכיל את משנת רבינו הגדול, במכלול הנושאים לשעה ולדורות, בעריכת החומר נעשתה מלאכה עצומה, כדי שמחד יהיו הדברים מעוררים את הלבבות כצורתן, עם להט האש הגדולה בה רבינו זיע"א מסר את הדברים כשקולו נשמע מתוך הכתב, ומאידך, מתוך ההבנה בחשיבות הדברים לדורות, נעשתה עבודה גדולה ומושקעת להגיש את הדברים בצורה מהודרת וברורה, למען יעמדו לימים רבים, בתוספת אלפי מראי מקומות ומובאות לדברי רבינו הגדול.

העמל הרב שהושקע בתורת רבינו ואמריו, מציג לפני כל מבקש ד', את מכלול הדעת, כשהספר מהווה מחד ספר לימוד על כלל עניני העבודה, ומאידך משמש כספר הדרכה וליווי, ספר חובה לכל אדם בן דורנו, כאשר כל הלומד בו גומע בשקיקה את הדברים חוצבי להבות אש, כשהעיניים משתאות והלב מתמלא רגשי אש קודש, לראות וללמוד את דבריו של ראש הישיבה זיע"א, ולהבין כיצד במשך שנים רבות, הוא חזה בעיני הברדלח וראה את המתרחש, הוא עמוד האש לפני המחנה שזיהה את הסכנות הקרבות ובאות, וכך ניתן לראות בעין בשר כיצד הוא הצליח לשמור ולהקים את עולם התורה בצורתו המקורית מדורי דורות, כאשר בחכמה עילאה ובבת קול של "חיים הם למוציאיהם בפה", הוא מטמיע בלב מבוגרים וצעירי הצאן, את יסודות הדעת וההשקפה, והדרך בה אמור לצעוד כל יהודי שרגלי אבותיו עמדו על הר סיני.

השיחות והמכתבים בספר 'רשפי אש - לשעה ולדורות', מקיפים שנים רבות של עמידה על המשמר, ומחולקים לחמישה שערים, שער 'על משמר עולם התורה' - שער 'מחיצת הכרם שנפרצה' - שער 'חיזוקה של תורה' שער 'על משמר החינוך' - ושער 'שיתחזק בהן האדם תמיד'.

ריכוז מכלול השיחות והמכתבים, מעניק מבט ארוך טווח על השנים הרבות מאחר ושזורים בהם מכתבים ושיחות משנים עברו, כאשר כבר אז ראה רבינו הגדול את רוח הקרירות המנשבת, ועמד בשער לקדם פני הרעה, כפי שמוכח מתוכן דבריו ובאגרותיו הוא זועק, מתריע, מחנך ומדרכן, כשמכלול הדברים מראה אל מול העיניים כיצד קם וצמח ציבור המבינים בעם ובני התורה, ואיך הטמיע רבינו הגדול בחכמה עילאה, שוב ושוב בדבריו ובמכתביו שלב אחרי שלב את היסודות הגדולים שמתווים את הדרך, כשהוא תובע ומתווה את הדרך ללא שינוי, וללא סטיה מהדרך המסורה והסלולה, צעד אחר צעד, שנה אחר שנה, והופך

את המושגים הגדולים ללחם חוקם של המוני בני התורה.

בהקמה שמהווה כעין 'צוואה' מרבינו הגדול זיע"א, מספר העורך הרה"ג ר' יאיר ארלנגר שליט"א:

לא אעצור במילין מלספר ברטט וברעדה את אשר התחולל בספר זה. בשונה ממה שהורגלנו בעבר שמרן ראש הישיבה זיע"א הכ"מ נתן הסכמתו להדפיס השיחות מיד לאחר שעבר עליהן, הרי בעת שהדברים המובאים בספר זה היו לפניו על שולחנו, בשנה האחרונה לחיי חיותו, ולאחר שביקשנו שוב ושוב את הרשות וההורמנא לזכות להוציאם לאור עולם, בכל פעם היתה תשובתו ברורה אך היא נפלאה בעינינו, כי הדברים חשובים ונצרכים ורבה היא התועלת להוציאם לאור, אך יש להמתין רק עוד קמעה...

וכך חזרה התשובה על עצמה, ואנו, אוי לנו כי חטאנו, כאשר לא הבנו עומק הדברים, כאשר באותם ימים איש לא העלה על לב את תורף כוונתו, וכי נמתין עוד קמעה עד המשא הציבורי האחרון, אשר נמסר על ידי רבינו הגדול במוצש"ק פרשת תרומה, ימים אחדים לפני עלותו בסערה לשמי רום, למען יעמדו הדברים על מכונם במלואם.

עובדה נוספת שהפכה את הספר לספר יסוד במשנתו של רבינו הגדול, ולבניו הרוחני של כל מבקש הדעת, היא המציאות כי שיחותיו של רבינו שנאמרו בזמנים שונים, לאורך כל תקופות השנה, היו כלולות וכלולות ביסודות חובת האדם בעולמו בכלל נושאי העבודה, ביסודות לימוד התורה ועמלה, יסודות החינוך, הדרך לקניני התפילה, מהות קדושת ועבודת השבת קודש קדשים, והדרכים לקניני היראה, חובת האדם בין אדם למקום ובין אדם לחברו, ועינים ההדרכה והיסודות להצלחת כל אחד במקומו, אם זה צורכים צעירים בימי הנעורים, אברך כולל צעיר או בא בימים, מרביצי תורה ובעלי בתים, ואף דברים שנשא לצעירי הצאן, תינוקות של בית רבן, והדריכם לאהבת התורה ועמלה, שיחות והדרכות למחנכים ומנהלי מוסדות ודברים המיוחדים ל"בית יעקב" - נשות ישראל, כשכולן כוללות את ההדרכה המעשית בדרך ההתמודדות מול הקשיים הרוחניים, ונצחון כנגד מלך זקן וכסיל. כך גם סלל רבינו הגדול בשיחותיו שנמסרו בימי המועדים את שורשי הימים, כך היה באלול וימים נוראים, פסח שבועות, סוכות ימי השוכבי"ם, חנוכה ופורים וימי בין המצרים, ולכל אורך תקופות השנה והפרשיות, כשבדבריו הוא מלמד ומנחה את הדרך בהבנת מהות הימים ועומק העבודה והחובה בהם, כשהוא פורש כשמלה את כל דברי חז"ל והקדמונים, על תוכן הימים המקודשים, ובדבריו הוא מקיף את מכלול מהות הימים והזמנים לפרטיהם, מעומק מהותם ועד להנהגה למעשה.

בסיום ההקדמה כותב העורך ומסכם את המלאכה הגדולה: 'הנה, אחרי השבר הגדול שהושברנו בעת הוסרה עטרת ראשינו, שומה עלינו לקיים 'התנערי מעפר קומי', ולהביא בפני עם ד' את דבריו ואמריו של רבינו זצוק"ל, שנקבצו עלי ספר בעמל ויגיעה רבה, אשר כוללים שיחות, מאמרים, מכתבים ודברי ההתעוררות שנמסרו לשעה ולדורות, ואשר יצקו את יסודות היראה הדעת וההשקפה בלב רבבות עמלי התורה די בכל אתר. השיחות והמאמרים שפורסמו בעת אמירתם, נשמעו ונלמדו על ידי מבקשי עליה וצמאי דעת ד' ונחרטו בלבבותם, וכפי שהעידו רבים, קטנים וגדולים, ת"ח וצורבים צעירים, שהיו הדברים להם למאירי עינים ומשיבי נפש, כשרבינו הגדול מאיר בדבריו ואמריו את הדרך הסלולה מדור דור, הנמשכת בשושלת הזהב של גדולי הדורות מצוקי

ארץ. ועתה כונסו הדברים, הנאמרים והנכתבים, ונקבצו כעמיר גורנה, למען יעמדו לימים, לחזק הלבבות ולעורר נפשות ישראל לדעת את ד', ולהתחזק בדרכי העבודה והשמירה מכל משמר'.

דרכי שמואל – שיחות ליל שבת קודש; בראשית, שמואל-ויקרא

אוצר גדול נזדכה לכל ישראל, עם צאתם לאור של שיחות ליל שבת קודש, שנכתבו במשך שנים רבות בידי תלמידים מקשיבים ונערכו בידו האמונה של הרה"ג רבי שלום יוסף זייבלד שליט"א, כשחלק מהשיחות אף היו לעיני רבינו הגדול, בחיי חיותו. כל מי ששהה בשבתות בצילו של רבינו הכיר את האוירה הנשגבת ופסגות הדעת הפנימיים אליהם הגיע רבינו בדבריו, כשפניו מאירות באור קדושת היום.

אוצר שיחות ליל שבת קודש, חשף רובד נוסף עמוק ומופלא מתורת רבינו הגדול, להאיר אל הנפש, מקדושת הימים ומעומק ענינים כשפנים חדשות באו לכאן.

בהקדמה כותב העורך שליט"א "...על אבינו רוענו אשר כל דבריו כגחלי אש כפשוטו ממש, להחיות בלבם ובלב כל שומעיו ובפרט בלב תלמידיו את המציאות האמיתית, הרוחנית, להיותה במוחש ממש, בתורה הקדושה בכל חלקיה, בעמלה ובעיונה עד כלות הנפש ממש, בעבודת ד' העמוקה והנוראה בכל דקדוקיה וכוונותיה, ובכל הוראה בעניני הכלל והפרט, לראותם הדרך ילכו בה.

ומיום ליום מתעצמת בקרבנו החובה הקדושה המוטלת על כל אחד ואחד להמשיך להחיות הדברים בלבנו בעמל ויגיעה ובלא כל סטיה וזיו כלשהו כי הם חיינו.

מודעת לכל אשר רבינו זיע"א היתה נשמתו קשורה בקשר אמיץ ובל ינתק ביום השבת קודש, שבת קדש קדשים, יומו של הקדוש ברוך הוא, ובה היה מתגלה משהו מההסתר והיה בוקע לחוץ הארה גדולה מחביון פנימיות נשמתו. כאשר בליל שבת קודש היו פניו בוערים כלפידים ודיבורו יוצא מפיו כגחלי אש ברוממות עצומה ונוראה, בהיקף ובעומק להפיח רוח החיים האמיתיים בלבבות.

שמענו מפיו בחדשים האחרונים לחיי חיותו שכאשר היה אצל מרן החזון איש זיע"א, כמה פעמים ראה והרגיש בחוש שנקודת ה'שיא' אצל מרן החזון איש היה כאשר 'פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת', וכלשונו 'כשקבל שבת ואמר מזמור שיר זה היה שיא ה'חזון איש', והוסיף רבינו זיע"א שחשב לעצמו שמא רואה הוא מהרהורי לבו... אמנם לימים כשפגש בהגה"צ ר' חיים טודרס הרשלה זצוק"ל נפנה הוא ואמר לרבינו זיע"א 'תדע לך בחור'ל, שזמן השיא של החזון איש הוא בזמן קבלת פני שבת מלכתא', וציין רבינו זיע"א ואמר 'שמחתי מאוד שהטבתי לראות'.

וכן היה כשעבר פעם רבינו ליד מפתן ביתו של מרן הגרי"ז זיע"א נזדעזע כל גופו ואמר 'אה!...! כאן קבל מרן הגרי"ז את השבת'. וכידוע שהיה מרן הגרי"ז יושב בפתח ביתו ומצפה לביאת השבת כפשוטו.

אף אנו תלמידיו זכינו לראות בעינינו מדי שבת בשבתו את ה'שיא' של דבקתו ועבודתו כאשר פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת. כבר בכניסה לפתח ביתו היו מרגישים בחוש את המעבר ליום שכולו שבת, 'יומא דנשמתא', ומעת שפתח

במזמורי קבלת שבת, וביותר במזמור 'הבו לד' בני אלים' שהיה ניכר בחוש שעולה ומתעלה בכל פסוק ופסוק, והאש עולה ובושרת 'קול ד' בכח... קול ד' בהדר...

וכשהגיע ל'בואי בשלום...' לא עצר כח בעד רגשותיו ופרץ בבכיה של השתוקקות וערגה ושמחה נוראה, פניו להבים וכל גופו מרתת לקראת ביאת שבת קודש, יומו של הקדוש ברוך הוא. וכאשר פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת... מתוך בכי ורגש עצום, היה מראהו נורא מאוד, פחד פחדים להביט בפניו ובדביקותו הנוראה, כשאמר ביגיעה רבה כל מלה ומלה, בעומק ההבנה, כמונה מרגליות ממש במשך שעה ארוכה מאד 'איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת... צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה... עוד ינובון בשיבה... להגיד כי ישר ד'...'.

ומתוך קבלת השבת היה פותח פיו בדברי תורה בדביקות עצומה ונוראה, גופו כאן ורעיוניו משוטטים בגבהי מרומים, צולל במים אדירים ומעלה בידו אבנים טובות ומרגליות, מבאר ומחיה את לקחי המוסרים העמוקים שבתורה, לומד ממעשיהם של האבות וה'מדות' שגילו בעולם 'הגדולה' 'הגבורה' וה'התארת', ומחטא האדם הגדול בענקים. וכמו שהיה חוזר ושונה השכם והערב, אשר אנו כולנו היינו כלולים בו, וכך מכל חלק וחלק שבתורה, והכל לאסוקי שמעתא עד למעשה ממש, איך אנו לומדים למעשה, איך להשתייך לאבות הקדושים, ל'חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי' וכלשונו 'שזה חובה גמורה', ולא מליצה חס ושלום, מעיין בדור דעה', ביציאת מצרים ובקבלת התורה, ובעמלו הנורא של יהושע בן נון, ועוד כהנה וכהנה, פעמים בקצרה ופעמים בארוכה.

והיה המחזה הנורא הזה שב ונשנה מדי שבת בשבתו בעבודה נוראה של 'מי שטרח בערב שבת', אשר כל ששת ימי המעשה עלו ונתעלו, ש'טרח בערב שבת' וזכה להגיע אל ה'אכיל בשבת' להגיע מידי שבת להשגות עליונות חדשות, להתעדן ב'מעין עולם הבא' כפשוטו ממש. ובעניין זה דייקא הרבה לעורר בשיחות האחרונות אשר ה'מתנה טובה' של שבת קדשנו אינה מתנה 'ישנה' חס ושלום אלא 'מתנה חדשה' ממש כל שבת ושבת.

אשרי עין ראתה כל אלו אשר כל הנכתב אינו גוזמא כלל, אפילו במשהו ח"ו ואדרבה יודעים אותם שזכו לראות כי אינו אלא המעט מן המעט.

השיחות שנאמרו בליל שבת קודש, מאותה שלהבת נוראה נחצבו בטהרה וקדושת השבת וקודשא בריך הוא נחקקו בלבות שומען, ומתוך הגאונות והעומק הנוראים אשר כמעשהו בשאר חלקי התורה, בשיעוריו העמוקים והמקיפים, אף כאן בבחיירות ועומק של כל דבר ודבר וביותר שהיה חורו והולך בכל חלקי התורה וכל המדרשים וזוהר הקדוש ושאר דברי חז"ל הקדושים, חקוקים על לוח לבבו בדקדוק נמרץ כל אחד ואחד בשמו ובייחודו, כל דברי רבותינו וכל הקדמונים, הגר"א והאר"ז, ל'של"ה ועוד ועוד, בבחינת 'בעל השמועה עומד כנגדו'.

השיחות נאמרו במשך שנים רבות מדי שבת בשבתו וכמה סגנונות להם, ונכתבו על ידי התלמידים מיד עם צאת השבת קודש, וברוב השנים על ידי חבר תלמידים שהשתדלו מאוד להעמיד הדברים על דיוקם לפום כוחם והבנתם, והיו מכניסים 'מפי כתבם' לפני מרן זיע"א שהיה עובר על הדברים ומציין לשבח ומעיר מהערותיו על הדברים.

ובזה המקום לשבח ולהודות לתלמידים המופלגים שעמלו ונתייגעו בכתיבת הדברים מדי

שבת בשבתו, גם להקשיב בעיון גדול לכל מילה ומילה וגם לשננם בחבורה, ולאחר השבת לכותבם בעמל גדול ולדייק בכל פרט, להשתדל ככל האפשר להשאיר הסדר על כנו כפי שיצאו מלבו הטהור, אשר הרבה דברים מתבארים ומתלבנים על ידי סדר הדברים, ודרשינן סמוכים, אשריהם ואשרי חלקם אשר בזכותם ובעמלם נשאר לנו מעט מזעיר מאותם מעמדות של השיחות בליל שבת קודש.

מרן זיע"א ציין בתוקף כמה פעמים שאין דעתו נוחה מצירוף וחיבור של כמה שיחות יחד אלא בדייקא להשאיר כל שיחה ושיחה כמות שהיא, שכל אחת יש לה את סגנונה ועומקה, אף אם לפום ריהטא הרבה פעמים נראים הדברים כפולים ומשולשים האמת שאין זו חזרה כאשר בכל פעם הוא בפנים אחרים, 'ודברי תורה עשירים במקום אחר'.

עיקר עבודתנו בסייעתא דשמיא להביא הדברים כצורתם וכנתינתם ממש ולהשתדל בכל יכלתנו לבלתי עלות בהר ונגוע בקצהו חוץ מההכרח ממש, ובתפילה להשי"ת שיהיו הדברים מאירים בלבות המעיינים 'מעין דמעין' דשעת אמירתם.

ודוקא מחמת זה ברצוננו להדגיש, כי הרבה מהדברים שאמר רבינו זיע"א נאמרו בקצרה וברמיזה בלבד ולכן פעמים שיסודות גדולים ועמוקים נרמזים בשורה קצרה, ויש מקום עיון בכל פרט ופרט שבכוחו לשנות כל המשמעות, ואין הדברים נקנים בקריאה בעלמא..."

בסוף הדברים הוא מציין, כי "מחובתנו לעורר על מה שהיה הוא זיע"א מכה על קדקדם של תלמידיו, כסדר ממש, שעיקר חיינו הוא היגיעה בתורה, ב'שנים אוחזין בטלית' וב'שור שנגח את הפרה', ולא להפוך ענינים אלו לעיקר העסק, אלא בבחינת 'קב חומטין' להתעוררות לאהבת ויראת השי"ת ולעסוק בתורתו, בהתמסרות מוחלטת כל ימי חיינו כי זה כל האדם.

שיחות ליל שבת קודש היו סדורים על עניני פרשיות השבוע בעומק המוסרים הנלמדים מהם, ובשיחות אלו היה רבינו מגלה טפח ומכסה אלפיים אמה מחלקי התורה הנסתרים, בקדושת השבת, בעליית העולמות, והיה מגלה צפונות ליבו ופעמים היה מוסר מערכות שלמות בענינים עמוקים ביותר. מודעת זאת, שמתוך השליטה הנוראה בחכמה זו, בחלק הנסתר שבתורה, היו הדברים חיים אצלו במציאות ממש ונתייחד בזה מאוד, אשר אחז מחזר בעומק הדברים וגבהותם, ומאידך בהשתייכות לדברים למעשה ממש בכל דבר, בתביעתו העצמית בדרכם של בעלי המוסר הקדושים שבק מאוד בדבריהם ובמעשיהם, וכמה שראשו של הסולם מגיע השמימה בהשגותיו בעומק ועיון התורה, היה מוצב ארצה ממש, וזה היה כל תביעתו אחרי שיחות אלו 'למעשה למעשה ממש'.

והוא הקו המאחד בכל השיחות, לעלות גבוה מעל גבוה בעומק הדברים, ועם זאת לשייך הכל עם המוסר למעשה ממש, ופעם אחת כשהבאנו לפניו אחת מהשיחות של ליל שבת והיה נראה לו שחסר שם מהמוסר שאמר והזכיר בתוך הדברים, נענה ואמר, הרי חסר העיקר! שזה עיקר ותכלית הכל, להתחזק מהדברים ולהשתייך אליהם למעשה.

וכפי שהיה מרבה להביא מדברי מרן הגר"י מסלאנט זיע"א, שאף כשהיה לומד ענינים עמוקים בחכמת הנסתר, היה מחפש ומפשפש תמיד למצוא את קיום הדברים למעשה, שלא יהיה רק מונח בראשו אלא לקיים למעשה את כל דברי התורה הזאת.

המחבר מציין: "ובעת האחרונה, זה כמה שנים, עת אשר קמו צוררי התורה ונשאו ראש, רחמנא ליצלן, היה מבחיל על כל רעיון לראות

מידי שבת ושבת אחר שעלה ונתעלה, בגופי התורה בענינים גבוהים ורמים, ומתוך הרוממות הנוראה היה מזכיר ברעדה 'אנו בזמנים קשים, רבים קמים עלינו, אחים תועים שאורך הגלות שיכח מהם את כל מהותם, וקמים לעקור את הכל רח"ל, וכו', וכו', והיה ניכר לכל כי כל הדברים חיים וקיימים ממש, וממרום הסולם המגיע השמימה, חרד חרדה נוראה ממלחמת ה'ערב רב' בעם ישראל, וחוט אחד מקשר כל החלקים, לראות בחוש את המציאות הרוחנית.

עוד זאת, אשר כל מי שזכה לשמוע מוסריו של רבינו זיע"א, היה שומע מפורש יוצא מפיו, תמידין כסדרן, כי 'לעצמי אני אומר' ו'איני ראוי כלל לומר לאחרים, ורק כשליח ציבור שהרי צריך שמישהו יגיד את הדברים', ו'ממש מתבייש מהדברים', וכהנה לשונות, והיה ניכר בחוש התביעה הנוקבת שתובע מעצמו ללא הרף וגם בזקנותו ממש, היה כמייסר לעצמו על שחיסר בעבודת ד' לפי השגתו, ורק אומר את הדברים בקול כביכול. ועל ידי זה נכנסו הדברים בלבות השומעים, יורדים לעומק השיתין, ופועלים את פעולתם הנוראה והקדושה.

רבות נתחבטנו, בהיות שרבינו זיע"א ציין הרבה מקורות מדברי רבותינו, והרבה פעמים שהוציא והעלה הדברים בדעתו מתוך צירוף כמה מקורות מתוך דברי רב, וכגון בדברי אדוננו הגר"א, שהרבה מדבריו שהזכיר ואמר, לא מצאנו אלא אחר עמל ויגיעה, ולפעמים לא מצאנו המקור, ולכן היה ספק גדול אם להביא כלל את המקורות, כי אפשר שכוונתו למקום אחר בדברי הגר"א וכדו' ואנו לא הגענו למדה זו לדעת כל המקורות בדקדוקם, ולכן נקטנו בשב ואל תעשה ומעטנו בדוקא בהזכרת מראי המקום לדברים שהיה מזכיר, ואפילו היכן שהיה נראה שכיוונו לדבריו, הואיל ויש בזה הרבה מן ההטעיה אם הבאנו מקור לא מדויק ובבחינת כל המוסיף גורע.

ודוגמא בעלמא לשבר האוזן, שהזכיר הרבה בהאי שתא, דברי המדרש על יעקב אבינו, בחלום הסולם, שהקב"ה אמר לו 'עלה' ונתיירא ולא עלה, ומדרש זה מופיע גם בתנחומא וגם במדרש רבה פרשת אמור באריכות, ומרן זיע"א היה מזכירו בשם מדרש 'אבכיר' כמה וכמה פעמים, ולכשדקדקנו בדברי המדרש אבכיר מצינו ששם מוזכר הקרא 'ויירא יעקב מאד ויצר לו' על האי עובדא, ומרן זיע"א היה באמת מדגיש מאוד את הפסוק הזה דווקא ובה הבחין דווקא במדרש אבכיר, ודי בדוגמא זו להבין קושי הבאת המקורות לכל דבר שהוא בחינת מים שאין להם סוף.

וזאת למודעי כי באמת לא נתנה תורה למלאכי השרת, ומפני שהיה שגור על לשונו הרבה מדברי חז"ל ורבותינו ובפרט אדוננו הגר"א והאר"ז"ל ועוד, אפשר ושגינו לכתוב דבר שלא בשם אומרו וכגון שהבאנו בשם הגר"א ובאמת מרן זיע"א אמרו בשם האר"ז"ל וכדומה, ועל כן מחובתנו לציין כי דבר כזה הטעות מצויה ועל אף ההשתדלות

אבינו

מוסף זכרון

בלבת אש
ליקט מאמרים ודפוסות
חדריות וזמניות. פירורים שחלוקן גבוה
שנאמר וזמנית אלה מיועדים לרוב הגדול
מן ראש הישיבה וזמניתה. מכל דבר ששואל
וענינו עמדה בראייה
דברות אש
אוספת חידושי תורה מסת"ר רבני וצוקלי

עמוד אש
המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב
הוא המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב

דברי כאש
המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב
הוא המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב

דברי כאש
המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב
הוא המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב

בקורא שמו
המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב
הוא המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב

ושמואל בקרא שמו
המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב
הוא המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב

תפארת שמואל
המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב
הוא המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב

דברי כאש
המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב
הוא המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב

דרכי שמואל
המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב
הוא המקום הראשון שבו
התחיל רבינו לכתוב

העצומה מצד הכותבים להעמיד הדברים על דיוקם לא ימלט שיפול טעות בזה. ומעת חסרנו כל אלה, עת נתעלה בחטף לגנזי מרומים, בעצם ליל השבת קודש קדשים, למגינת לב כל כלל ישראל, אוי נא לנו כי חטאנו, רוח אפינו אשר נשאנו על לבו תמיד כנשוא האומן את היונק, נלכד בשחיתותינו, גדול כים שברנו מי ירפא לנו. והורונו חז"ל הקדושים, 'אין עושים נפשות לצדיקים דבריהם הם זכרונם', אך זאת נחמתנו, בדברי תורתו העמוקים והמתוקים, החקוקים בלבות תלמידיו, כשעת אמירתם ממש, קול ד' בכח קול ד' בהדר, ומי אשר זכה לשמוע, ממשיך ושומע עד עכשיו 'קול גדול ולא יסף'.

וכמו שאמר על מה שאמרו חז"ל 'יעקב אבינו לא מת', 'ודאי שלא מת, שאינו יכול למות, כאשר 'דעת חדרים ימלאו', וכל הכוחות כולם מופעלים על ידי הדעת, הרי ודאי שלא מת מי שיש בו דעה אינו יכול למות', [נעיין בפרשת ויחי שיחה א'] והרי גם כאן 'מעין דמעין' שהדברים חיים וקיימים ממש".

"דברי כאש"

אוצר כביר זה ראה אור בחודש האחרון, ובו למעלה מחמש מאות וחמשים אגרות ומכתבים שיצאו תחת ידו של רשכבה"ג רבינו בעל ה"דרכי שמואל" זיע"א - בהוצאת מכון "במשנתם של רבותינו".

במכון הו"ל "במשנתם של רבותינו", שזכה להעשיר את עולם הספר בספרים נחוצים ומועילים מכבשונם ומשנתם של רבותינו מרגן גדולי ישראל זיע"א, עסקו כזכור בהאדרת תורתו ומשנתו של רבינו עט"ר מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א, בראשם ספר "כתביו לדורות" המכיל את אוצר מכתביו של רבינו עט"ר מרן הגרי"ש זיע"א, שכזכור התקבל בחיבה גלויה בכל תפוצות ישראל, לצד ספרי ריש"א דגלותא ד' חלקים.

"חיל ורעדה יאחזנו, ומורא גדול יעטפנו", פותחים העורכים בהקדמתם ליצירה שלפנינו, "בפצותנו שיח להקדים מילין זעירין בפתח קובץ כתבים ואיגרות מאבינו רוענו, הרועה הגדול, רשכבה"ג בעל ה"דרכי שמואל" נ"ע זיע"א.

הן עומדות רגלינו אך כמעט י"ב ירחים מאז הוחשך אורו של עולם, עם העלות עמוד האש, עת ניטל אדוננו מעל ראשינו, ונתבקש רבינו הקדוש ליבן ואביהן של ישראל זיע"א למתיבתא דרקינא בפתע פתאום, נגזו הארון, נשדד ההיכל, נשרפה התורה, ליתומים היינו, והכל מבכים בדמע ליוצר ברא, מי יתנני ירחי קדם, מי יבנה ההיכל וינהיג הבירה, ולא תהיה עדת ד' כצאן בלא רועה.

לעת הזאת, אשר רבים האומרים מי יראנו טוב, מי יורה דעה מי יבין שמועה, אמרנו נרדה נא השדה ללקט באמרים, לקבץ וללקט עלי גויל מאגרותיו וכתביו של רבינו הגדול זיע"א, בענייני הכלל והפרט, לחיזוקה וקיומה של תורה ויהדות, בדברים הנוגעים לשעה ולדורות.

הן "רבינו האבי עזרי" היה ליבן של ישראל, כי הלב הוא שמרגיש כל דבר, כלשון הפסוק "לב יודע מרת נפשו" (משלי יד, י), וכפי שמבאר רבינו הגר"א שם. הוא היה הלב של כלל ישראל, הלב שמרגיש איזה רשרוש, כל איזו שהיא חולשה, כל דבר שלא כשורה, או שנטה מעצם ומעיקר המשך המסורת... הוא היה הראשון ה'לב' שהרגיש את הצער הנורא... (רבינו זיע"א, לשעה ולדורות עמ' קסג). ומה נאים הדברים למי שאמרן. התואר

ליבן של ישראל [המבוסס על לשונו של הרמב"ם (פ"ג ממלכים ה') "המלך... ליבו הוא לב כל קהל ישראל"] הולם במדויק את רבינו הגדול נ"ע. הוא הגבר אשר עריסתו בבית גדולים, וכבר מהיותו צעיר לימים כאשר יצק מים בחרדה בצילם של רבותינו מרגן החזון איש הבריסקער-רב והטישיבנער-רב, שאב מלוא חופניים דרכה של תורה, ולאחר מכן ב"תקופת הזהב" חסה תחת הנהגתו של רבינו אביר הרועים מרן בעל האבי עזרי"א, ולאחריו לצידו של מרן רבינו עט"ר ריש"א דגלותא הגרי"ש אלישיב זיע"א, ובכל אותן עשרות שנים עמד על המשמר בעוז ובגאון, והעביר בחרדה וסילודין את מסורת הדורות לכל קהל בית ישראל.

וכמה עלינו להודות ולהלל לנותן התורה שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים, ובחמלתו הגדולה נטע חלקנו בחצרות בית ד' לשבחו להללו ולספר הודו, על אשר נתקיים לעינינו בדרך נס ופלא ממש, הבטחתו הנצחית כי אף בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתי ולא געלתים, בהעמידו לנו בית רבי וחכמי הדורות, למען לא תשתכח זאת התורה מפי זרעו עד עולם, ואחר שנות הזעם בהם עלה הכורת על אדמת אירופה, ורח"ל כמעט לא נותר שריד ופליט לרבנן ותלמידיהון גאוני וקדושי ליטא ופולין, והנה בעומק ההסתור וההעלם האיר ד' פניו אלינו בני הדור האחרון, ברחמיו העצומים, ותחזינה עינינו בהעמדת וכינון עולם התורה בארה"ק אחר שנות החורבן, תחת שבט הנהגתם של רבותינו הגדולים אשר העניקו חמה בקומתם, וכווננו והעמידו עולה של תורה עד שהיתה הגולה כולה כמדורת אש קודש בהמשכיות מסורת התורה לבית ישראל. ואחריהם החרה וכוונן בעוז תעצומות, אביר הרועים, רבינו הגדול רשכבה"ג בעל האבי עזרי"א, אשר לשמו ולזכרו תאוות נפש. ובסתלקותו העמיד ד' לנו את השומר הגדול, רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זיע"א, אשר סיכך בעוז אברתו ושימר בגבורה מחיצות כרם בית ישראל אל מול כוחות אימתניים שחיבלו תחבולות רשע, לקעקע ולהפיל החומות.

ומעת אשר נסתלק מעמנו למנוחת עולמים, ותרעש ותרגז הארץ כאשר יצאו מן החורים ומן הסדקים כל אנשי 'אשר קרן' וירימו ראש למוטט מוסדי תבל, וחברו יחד עם אנשי השלטון בגזירות רבות ורעות, כאשר אין לך יום ואולי שעה או רגע שאין קללתה מרובה משל חברתה, והני רשעי גמרו אומר להניף חרב אויבדן וכליה אל מול לב האומה - היכלי התורה והישיבות הקד', חושך יכסה ארץ, אור וחושך ישמשו בערבוביא, ובס"ד ברחמיו העצומים כי לא תשכח זאת התורה בטהרתה מפי זרעו, "לא מאסתים ולא געלתים לכולותם", העמיד קורא הדורות לבית ישראל לפליטה, איש על העדה, רב רבנן, רבינו הגדול הקדוש והטהור עמוד הא"ש זיע"א אשר התאזר בעוז וגבורה לעמוד ללא חת בשער המחנה בקול גדול ולא יסף, בקריאת קודש

מי לד' אלי, וייאספו אליו כל בית לוי, למען השאיר פליטה הנשארת, לבל יפרוץ בם פרץ וצווחה, למנוע חדירת רוחות עושים ובורות נשברים אל בתי גוואי - ושמירת מסורת ישראל, בעמידה איתנה ללא שום פשרות וויתורים בעיקרי התורה והיהדות, בשמירת מבצרי החינוך הטהור, בהקמה פלאית וניסית של עולם התורה.

בלהט אש קדושתו, חרדתו ויראתו הבוררת, בדמעותיו שהגיר כמים על שבר בת עמי, ובדברותיו שנאמרו בלהט אש יוקדת שלהבת ק-ה הצית וליכה בתוך שנים ספורות בלבות רבבות בית ישראל הצועדים בדרכו ולאורו לעמוד בעוז וברגשות קודש על משמרתה של תורה, לנער מעפר חרבות עולם, לבנות ולקומם את סוכת בית ישראל בדרך ישראל סבא. ברוך שמסר עולמו לשומרים ובחר בהם ובמשנתם.

בספר שלפנינו נקבצו כעמיר גרונה אסופת אגרות ומכתבים מרבינו מרן זיע"א בענייני הכלל והפרט הנוגעים לשעה ולדורות, אגרותיו שנחרטו בלבת אש קודש וישמשו כאבן דרך להורות ולהאיר דרך המסילה המסורה לן מרבנן קמאי, להיות לנו למשיב נפש ולקרן אורה לידע הדרך בה נלך והמעשה אשר נעשה, כתמרור אורה בגן המבוכה - זה הדרך לכו בה !

ואנו כעניים בפתח נדמינו, למותר לציין כי חלילה לא התיימרנו לסדר כתבי רבינו זיע"א, ולקבוע בהם מסמרות, ואין זה אלא כאשר ימש חושך, וסערות הימים ותהפוכותיהן אופפות את היכלי התורה ושומרי מצוותיה, וחושך ואפילה יכסו ארץ, יהיו אלו האגרות לכל מבקש חכמה ודעת, לזכור ימים ראשונים, מה היה לנו. בבחינת "ולילה בעמוד א"ש להאיר להם.

למותר לבוא בדברים אודות תוכנם של המכתבים, כאשר ידוע לכל בית ישראל עד כמה העמיק רבינו זיע"א בכל קרן ותג שבמכתביו לרבים, ומילותיו המדוקדקות הדק היטב טבולות בתמצית ליבו ודמו יצאו מקולמוסו הטהור, ותלמידיו כבניו לבודאי יראו נגד עיניהם את בעל השמועה, ודבריו חיים וקיימים כשעת מסירתן. אנו תקווה ותפילה כי יעלה ויבוא עמלנו זה, ויראה וירצה לעלות על שולחן מלכים, מאן מלכי רבנן, ויהא לנחת רוח לנשמתו הקד' בגנזי מרומים, ושפתיו דובבות בקבר". המדור הראשון נפתח בסדרת מכתבי הדרכה שכתב רבינו זיע"א לתלמידיו, בדרכי העליה והצמיחה, כאשר מיד לאחריהם מופיע במדור מיוחד למעלה ממאה מכתבי חיזוק ותביעה שכתב רבינו זיע"א לתלמידי הישיבה, אשר מוסדרים ומשובצים ע"פ סדר תאריכי השנה: חודש אלול וימי הדין והסליחות | ימי החנוכה | חודש אדר וימי הפורים | ערבי פסחים | ימי הספירה וחג השבועות | ימי בין המצרים וחודש מנחם אב | חיזוק לערב שבת ולשבת קדש קדשים | עבודת התפילה והמוסר | שמירת סדרי הישיבה | צורת בן ישיבה.

בהערה מיוחדת בפתח מדור זה מציינים עורכי הספר כי: "רוממות מיוחדת אצורה במכתבים אלו, בהם נתן רבינו זללה"ה ביטוי לרגשות לבו הבורים, להאיר ולהצית הלבבות בשלהבת אש קודש ליקרת עמלה של תורה ועבודת התפילות, וביחוד בזמני קודש השבתות והמועדים. - כך גם ניכר בהם כח התביעה שתבע רבינו זללה"ה ללא הרף מתלמידיו כבניו, ופעמים רבות היו אלה התביעות לפי רום דרגתם אף בדברים של מה בכך, בהכותו על קדקדם כתביעת גדל!, וחרט מתמצית דם ליבו באותיות של זהב, כפי שניתן להבחין בביטוייו השונים השזורים בינות למכתביו השונים: "והנני בזה בשאלתי ובקשתי", "כי הלא כה דברי כאש", "מאד יכאב הלב, בהגיגי תבער

אש", "וכבר הוזהרנו באזהרה נוראה על זה", "אנא אל נא אחי תרעו", "הנני פונה אליכם מקרב לב בזעקה גדולה, למה ולמה? למה נחיה בשאננות ובשלוות כסילים?!", "נורא נוראות, אם לעת כזאת לבנו לב האבן. היתכן? האם תמנו וכו'", "לקראת הימים הבוערים עד לב השמים", "הכואב ומצפה... ומצפה... ומצפה...".

המדור השני "על משמר עולם התורה והשייכות" מתחלק לג' חלקים, כאשר המדור מכיל כשבעים מכתבים הטבולים בתמצית דם ליבו הטהור, ונחרטו בעט של זהב בקורות ימיה של היהדות הנאמנה במערכה הכבירה על משמר עולם השייכות בטהרתו: "נחיצות השייכות והכוללים" | "שלא לשתף פעולה עם הגזירות" | "קול מחאה וזעקה".

המדור השלישי "ציבור - על חומות הדת" נפתח בסדרת מכתבים "על משמר החינוך הטהור", כאשר נוטל מקום של כבוד המדור "מכתבי ברכה להקמת מוסדות פרטיים" ובו עשרות מכתבים שכתב רבינו זיע"א במרוצת השנים האחרונות עם כינונו של עולם התורה ומוסדות החינוך על משכנות הרועים בדרך ישראל סבא.

לאחר מכן מגיעים סדרות מכתבים ציבוריים בנושאים שונים ומגוונים: על קדושת השבת | על קדושת ישראל | עיתונות חרדית | נציגות חרדית | חיטוטי שכבי | פרשיות גיטין וגירורים | ערכאות | השקפה-על משכנות הרועים.

המדור הרביעי "אורחות חיים" מתחלק לפי הסדר דלהלן: תורה | עבודת התפילה והמוסר | אמונה וצפיה לגאולה | צדקה וחסד | שונות.

המדור החמישי "גדולי ישראל - מחברים וספרים" מכיל למעלה ממאה מכתבים אודות רבותינו מרגן עיני העדה זיע"א,

בפתיחת הספר מבקשים העורכים את עזרת הציבור באיסופם של מכתבים נוספים שלא הודפסו בספר זה על מנת שיוכלו לקובעם בע"ה בחלק השני, למען יהיו שפתותיו של רבינו זיע"א דובבות בקבר.

אהל רחל - בין המצרים

נודעו בשערים כרכי "אהל רחל", ספרי שיחותיו - שיחות ומאמרים בדרכי מוסר ועבודת ד', ספרים שתפסו מקום של כבוד בכותל המזרח של ארון הספרים, ומהווים ספרי הדרכה בדרכי העבודה לכל מבקש דעת.

מיד לאחר הסתלקותו של רבינו ועם תרומתם של נדיבי לב, חולקו קרוב לאלף "סטים" של סדרת הספרים "אהל רחל", בבתי מדרשות בארץ ובעולם, כאשר רבים נוספים זוכים לאור תורת רבינו הגדול. עם הגיע ימי בין המצרים, יצא לאור כרך חדש של "אהל רחל" ובו שיחות מכתבים והספדים שנמסרו בימי האבילות, מתורת עבודת הלב של רבינו, כאשר הספר מגיע בתוך ימים ספורים לכל קצוות תבל.

וכך סיפר המחבר הרה"ג ר' יאיר ארלנגר על השיחות של רבינו הגדול שנכתבו במשך שנים רבות: "מעיינותיו של רבינו הגדול הם כמים שאין להם סוף. לאורך השנים נשתמרו מאות הקלטות ורבות דפים של תלמידים, בהם ממה שזכיתי לכתוב בשעת השמיעה, וממה שכתבו גדולים וטובים לאורך כל השנים, למעלה משלושים שנה. אוצר אדיר של הארות לנפש ולנשמה, גילויים נפלאים של רוממות הדעת שנשטברו עוד ועוד. תמיד זכינו לקבל הנחיה מפורטת בנעימות

ובהארת פנים כדרכו, הבהיר והסביר, כיצד כדאי שתהיה צורת הכתיבה ואופן מסירת תוכן הדברים. מחד, להעביר בשפה ברורה ובהירה את עומק הדברים מחד, ומאידך, לשמר את ה"קול חוצב להבות אש" שיישמע מבין השיטין.

עומקן של השיחות, בנוסף לעובדה שכל אחד ואחד נטל מתוכן את השייך לחלקו ולנשמתו, גילו רבדי רבדים של עמקות והיקף. המוני שיחות הוקלטו, וכפל כפליים מהן נכתבו. העריכה נעשתה בליווי ובהכוונה צמודה של רבינו הגדול, אשר בתוך שלל מעלותיו העצומות, ניחן בכישרון כתיבה עמוקה ועשירה כאחד מן הקדמונים באופן מבהיל. הוא היה מעודד ומדריך את מלאכת הכתיבה והעריכה באהבה רבה ואהבת עולם.

כשנתן רבינו הגדול את ההורמנא והרשות להוצאת הספר הראשון - על חודש אלול, הוא צירף את מכתבו המרגש בו הוא כותב בענותותו הנוראה: "ובאשר הדברים עצמם דברי א"ח נאמנים ונחמדים אמרתי גם אני אל תמנע טוב מבעליו, וכאשר העידו לי חברי היקרים שיחיו, שיש להם התעוררות גדולה בכל עת וזמן אשר הדברים הללו לנגד עיניהם..."

רבינו זיע"א מסיים בהסכמתו לספר הראשון: "ויתן ד' ית"ש והדברים ישפיעו עלי שפע קודש להתעורר משנתנו ולשוב אל ית"ש, לעבודתו ליראתו באמת ובתמים..."

במעמד הנורא של כתיבת ההסכמה, קבע אז רבינו ראש הישיבה את שם הספר "אהל רחל", על שם הרבנית ע"ה, והוא עבר ותיקן את הניסוח המדויק של מצבת הזיכרון לע"נ הרבנית ע"ה. התוספת "דרכי מוסר ועבודה ד'" אף היא מכתב ידו ממש. מאחר והספר נדפס לע"נ הרבנית, הובא בכרך הראשון ההספד על הרבנית ע"ה, אשר הודפס לאחר פטירתה באלפי עותקים, נשלח לכל קצוות תבל, ועשה רושם גדול של התעוררות וחיזוק בקרב אלפים ורבבות מבקשי ד'.

רבינו הגדול צוץ"ל במכתביו על ספרי השיחות אלו, כתב כי 'לאשר הדברים בעצמם הם דברי א"ח נאמנים ונחמדים, אמרתי גם אני אל תמנע טוב, וכאשר העידו לי חברי היקרים שיחיו שיש להם התעוררות גדולה בכל עת אשר הדברים לנגד עיניהם... ...'...ורבים נאמנים העידו לפני אשר היה להם הרבה תועלות והתעוררות גדולה מהדברים האלו לעבודתו יתברך שמו'... "ויתן ד' והדברים ישפיעו עלי ועל אחרים להתעורר משנתנו ולשוב בכל לבנו לעבודתו ויראתו באמת ובאהבה לטוב לנו כל הימים... ...'...אבל הדברים עצמם יסודותם בהרי קודש נאמנים ונחמדים, ורבים וכן שלמים מעידים לפני אשר היה להם מהדברים האלה הרבה חיזוק והתעוררות בבחינת ויגבה ליבו בדרכי ד' לעליות בקודש..."

וכך ליווה רבינו את השיחות לאורך כל הדרך. כשיצא הספר על חנוכה ופורים, קיבל רבינו צוץ"ל את הדפים לידו לפני תקופת בין הזמנים, ובמשך שעות רבות הוא חי ונשם את הדברים, העיר והאיר. כשיצא הספר, נכנסנו אל הקודש פנימה, כתמיד, יחד עם תלמידים ותיקים, שעסקו בתורת רבינו ועמלו להבין עומק דבריו וחייו את ההבנות הדקות, כל אחד לפי כוחות נפשו. כשנכנסנו עם הספרים החדשים שהגיעו מבית הדפוס, צהבו פניו של ראש הישיבה צוץ"ל. היו אלו רגעים של נחת דקדושה, שלוו בברכה ותפילה שיהיו הדברים למשיבי נפש לכל הלומדים בהם.

פעמים רבות נקראתי לקיטונו לשמוע בחדרת קודש במחשבה עמוקה ובהתויה מפורטת את הדרך שנועדה להעביר את עומק הדברים, ולהטיף טל של תחיה לכלל ישראל.

מלבד הספרים שהודפסו, נכתבו במשך השנים מאות רבות של שיחות, הספדים ומשאות קודש, ומעט מזעיר מים השיחות העצום יצאו לאור בס"ד באלפי עותקים, בקבצים, חוברות וקונטרסים. הדבר חוזר על עצמו, כאשר בכל פעם, כל הדבר הקשה יביאון אליו. מחזות מופלאים נראו בביתו של רבינו ראש הישיבה, כאשר הוא עצמו מגיה ועובר על הדברים, וכהרף עין, בסקירה אחת, שת לבו לכל פרט ופרט, באשר לכל ביטוי ומשפט יש משמעות דקה, תוך שהוא מבהיר, מנהיר, מגיה ומלטש בקולמוסו הטהור, ובעיקר מדרך ומנווט, לדעת את הדרך, להכיר את המלאכה הנכונה.

פעמים הייתה הרגשה של "רוח ד' מדברת מתוך גרונו", כאשר היינו עומדים נכחו כנפעמים ולא מאמינים לתפיסה כמראה הבוק, ולעומק של כל הערה, אשר כל אחת היא 'שיעור' בפני עצמו, ללמוד את הדרך הנכונה להעלות את הדברים על הכתב. לעיתים, בשעת ליל או בוקר, היה תלמידו הגדול העומד על ימינו, לא ימיש מתוך האוהל, הגאון רבי יוסף פטרוף שליט"א, מתקשר, ומבקש לציין עוד פרט שאמר והאיר רבינו, או מבקש בשמו להגיע, לזכות לעוד שעות של אור גדול.

לא אוכל למנות כי רבות הן, אותן הפעמים בהן זכיתי למחזה מופלא, לעמוד אל מול רבינו הגדול, ולראות איך במוחו הכביר, תופס את מכלול הדברים כהרף עין, מעיר ומשנה, ובעיקר מנחה ומנווט, איך תיעשה המלאכה. בעינו הטובה מדרך ומרומם מחד, דורש ותובע מאידך.

כאמור מיד לאחר הפטירה, נתרמו מאות "סטים" של ספרי אהל רחל לשייכות ובתי מדרש, להרבות דעת ויראה, כאשר בימי "בין המצרים" יצא כרך חדש לאור, של שיחות "בין המצרים". ובהקדמתן כותב המחבר: לעת אשר כזאת, ארבעה ירחים אחר יום המור והנמחר בו כבה אור עולם והסתלק מעלינו עטרת ראשינו, חזקה עלי מצוות חברי הגדולים, תלמידי רבינו הגדול צוץ"ל, להביא ולו מעט שבמעט, מהדברים הגדולים, קול חוצב להבות אש, מאמרי פי רבינו צוץ"ל, דרכי מוסר ועבודת האלוקים, מעט מזעיר מהשיחות והמאמרים שנאמרו בימי בין המצרים, עוד בזאת השנה, להרוות צמאון הנפש לאותם רשפי התעוררות והבנת עומק מהות הזמנים.

בספר נדפסה מצבת זכרון לרבינו ראש הישיבה - אבינו רוענו מורנו ורבינו, אביהן וליבן של ישראל, מרא דכולה תלמודא, רבינו הגאון החסיד, מרן ראש הישיבה רבי שמואל אויערבאך צוקללה"ה, שוכן ערבות שש ושמח בנפש נקי וצדיק, מנעוריו לא ימיש מתוך האהל, ונשגבו דרכיו גבוה מעל גבוה, אלפי תלמידים כבנים הילילו מרה, לעת כבו המאורות ועלה השמימה בסערה, אין לשער גודל תורתו ויראתו, קיים והעמיד שלושת עמודי עולם, עמל ויגע בתורת ד' ובכל מטמוני מכמניה, דבק בשלימות בכל מ"ח קניניה, מסר נפשו

אבינו

מוסף זכרון

תהלה מרנא שמואל צוקללה"ה בן רבנו גאון ישראל עמוד ההוראה רבי שלמה זלמן צוקללה"ה. בא השמש בצהריים פני משה כפני חמה, לוקח אדונינו מעל ראשינו נוטל כבוד מבית חיינו נפלה עטרת ראשינו אוי נא לנו כי חטאנו, בית קדשינו ותפארתינו מאור עינינו משוש ליבנו חמדת כל ישראל ציץ נזר הקודש עלה ונתעלה בקדושה ובטהרה, בחד קטירו איתקטר כולך יפה רעיתי ומום אין בך, השדה אשר ברכו ד' חקל תפוחין קדישין, בלילא דשבתא רזא דשבת יומא דנשמתא, כי שם ציוה ד' את הברכה חיים עד העולם, ויעל הענן בסערת אש ליל שבת קודש לסדר ואתה תצוה שמפטירין וילך שמואל הרמתה, פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה. יהיה הספר הזה נר תמיד לעילוי נשמתו הקדושה והטהורה רבנו שמואל בן רבי שלמה זלמן זללה"ה ללמוד מדרכיו וליאור באור תורתו המאירה. תהא נשמתו הקדושה בצורה בצרור החיים."

בלבת אש

אחד מהספרים המיוחדים שיצאו לאור והיו הדים רבים הוא הספר 'בלבת אש' מעטו של הרב הגאון רבי מנחם נובוגורוצקי שליט"א, ספר המכיל בתוכו "מוח ולב", רגשות והמית הקולמוס, ספר המעיד על קינת התלמיד על רבו הגדול, בהתרגשות הנפש, ועושר היריעה.

שני מילים שכה מיטיבים להגדיר. לבה של אש, אש של לב. האש הגדולה והנוראה שיצאה ממדורת בית המוקד, הבירה הדולקת, בית קדשי הקדשים, לבן של ישראל, 'די הארץ פון ר' שמואל', זכותו יגן עלינו.

הורתו ולידתו של ספר זה בבטאון עולם התורה 'הפלס'. מאמר ארוך ומקיף התפרסם בגליון 'לקראת שבת' ערב ש"ק פר' בהר על 'שבת קדש קדשים' במחיצת השרף הנורא רבינו הגדול זצוק"ל. המאמר שהדי ורישמו הגיעו עד למחוזות מרוחקים ביותר, גילה 'פנים חדשות' בדמותו רבת הגוונים של רבינו זצוק"ל, העלה כמיהה וערגה לגעת בקצות דרכיו, ועורר רתיחה של 'שבת קודש' במשך חדשים ארוכים בשיג ובשיח של ציבור בני התורה.

בעקבות המאמר, גברה הדרישה לעוד מאמרים מסוג זה שיטעימו לאלו שלא זכו, וינחילו לדורות יבואו את מה שזכו הכותב וחבריו לראות ולחוות מקרוב במשך שנים ארוכות, וכך נתלקטו מאמרים נוספים בכל חלקי עבודת ד': תפילה, גמילות חסדים, מידות טובות, העמדת תלמידים ועוד כהנה וכהנה, ולמעלה ראש כחוט השני העובר בין כל הפרקים - תלמוד תורה כנגד כולם, ונתקבצו לכדי ספר שלם, מקולמוסו הדומע והרוטט של תלמיד קרוב. קובעת ברכה לעצמה ההתייחסות המתומצתת ל'מלחמת אש דת השערה' שרבינו עמד בראשה כשר צבא, מערכות אלוקים חיים.

בהקדמתו המאלפת כותב המחבר שליט"א: "רווחא בי מדרשא לכנות ולדמות את רבינו וצוק"ל לעמוד האש. ואמנם שמו נאה לו, כי באמת משול היה לאש גדולה. אש המאירה את החשיכה, חשכת נפש היחיד וחשכת גלות כנסת ישראל. אש יוקדת המעלה יקוד אש בלבבות, מבעירה את הגחלים העומות בשלהבת ק-ה. אש מחממת הממיסה את הכפור ואת הקיפאון, מגרשת קרירות חודרנית מאיימת. אש לוחטת מיתמרת ועולה אל על, ואינה יודעת מצרים וגבולות.

והאש הזאת, הניסה והבריחה את המשנאים.

בשבחי דמֶן אשר לו דומיה תהלה, כי אם להשתדל
לצאת בעקבי אדונינו שהאיר נתיבות חכמה ודעת
בכל דרכי החיים, לקחת מוסר והתעוררות מדבריו
והנהגותיו הקדושים והמאירים והמזהירים כזוהר
אור החמה, אשר זה היה באמת רצונו של צדיק כל
ימי חייו, לבוא להתעוררות מעשית ולא להיות ח"ו
בכלל ילב רשעים כמעט' (משלי י' כ').

וכפי שהיה רגיל בפ"ק דמזון זלה"ה דברי רבנו הגר"א שם, שאפילו שיש לו לב ובשעה שלומד מוסר הוא מתעורר אעפ"כ אם אינו לוקח את הדברים להיות בר קיימא הרי זה לב רשעים ה"י. והשני"ת יעזור שיהיו הדברים מכוונים כמאמרם וכנתינתם לכל נחטיא המטרה ויפעלו לקרבת ה' ויעמדו לזכות ולתועלת נשמתו הגדולה נבג"מ זיע"א.

...ראוי להדגיש כי מלבד שבדברים המובאים
לקמן, ישנן עובדות ושמועות שהם בבחינת מעשה
רב, מרב רבנן קודש הקדשים לבן ומאורן של
ישראל, באמת שונה הדבר ביותר לפי זמנינו שרבנו
מרן הגאון החסיד צוקללה"ה היה יחיד ומיוחד
בדור האחרון בכל צורת והילוך הנהגותיו בחכמה
ונשגבה כחד מקמאי בחיות משפיעה ומאירה
באופן מיוחד עד מאד, אשר כל מעשיו היו שקולים
ומדורים בלי שום מלומדה כלל, וכל מנהג ופעולה
היו נבחנים תמיד מחדש, ומי כמוהו השליט הלוחם
הגדול נגד הרגל הטבע בכל ימיו, ומרגל בפומיה
לשון מכתב מרן הגר"ס זללה"ה ההרגל מכלה
כל חלקה טובה, וברוב דברותיו היה מזכיר דברי
הכתוב 'אלה הדברים אשר יעשה אותם האדם וחי
בהם', ויהלום לזה זכרון אימרת קדושים 'יומא פה'
[ב']

א"ר יהודה אמר שמואל איהוהי התם הוה אמינא ידידי עדיפא מדידהו וחי בהם ולא שימות בהם, אמר רבא לכולהו אית להו פירכא בר מדשמואל. ודבר מוכן הוא מאליו שכל מה שנכתוב זה באמת דברים אחרים מההנהגות הרבות והעצומות והדרך רבת האנפין וגוונים של רבנו הגדול מופת הדור והדרו עמוד האש ההולך לפני המחנה להנחותם הדרך ולהאיר לעם ה' בחשכת הזמן. והוא חלק קטן מעט מזעיר ממש ממכלול ההיקף הגדול של דברי תורתו המאירים והעמוקים של רבנו הגדול הארי החי אר"י דבי עילאה זיע"א בכל מכמני תורה שבכתב ושבע"פ בנגלה ובנסתר שהיה חברי בבית גנזיו ואין לזרים עמו, ואין הם כי אם כטיפה מן הים מגן ההדסים ופרדס הרימונים ומעיינות החכמה ודעת של רבנו המאור הגדול לממשלת התורה הקדושה, ואף כי מעט מהרבה הוא טועמיה חיים זכו וגדולה בחרו".

במילים נוקבות הוא מתאר את הסתלקות מרן זיע"א: "ליל שבת קודש ט' אדר תשע"ח, הורם המצנפת והוסרה העטרה נשבה ארון האלוקים וככה נר המערבי, אור העולם מופת הדור עטרת תפארת ישראל יחיד הדור ופלאו, עמוד התורה אור הבהיר מריה דרזין וגניזין מריה דכולהו תלמודין, עמוד התפלה אש התמיד תל תלפיות אוצר כל כלי חמדה, עמוד החסד אוהבן של ישראל, לוחם מלחמות ה' גודר גדר ועומד בפרץ לבדו, עץ חיים קודש הלולים, שר התורה עמוד היראה והעבודה גבורותיו מי יוכל לספרה, תורת ד' תמימה עליו מכריזה קיים זה מה שכתוב בזה אש שחורה על גבי אש לבנה, איש חי רב פעלים מקבציאל, סיני לו נקרא ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלוקים, אור המאיר המורה לצדקה, צדיק יסוד עולם, מוסר התורה מעמיד לגיונות תלמידים כבנים לאלפים יראים ושלמים בכל דרכי ד' הישרים, עיר וקדיש משמיא נחית תנא ירושלמאא ירושלים של מעלה וירושלים של מטה, אדונינו מורנו ורבנו לו דומיה

להעמיד תורה על תילה, עובד ד' מעורריו בעצם יראתו הנוראה, ובשגב תפילותיו ועבודתו בשמחה ובטהרת הלב, רב חסד להושיע, אבי כל שבורי לב, ניצב בעוז ובגבורה על משמר התורה, לנצור גדרי חוקותיה, והעמיד תלמידים הרבה. עלה השמימה בסערה, במיתת נשיקה, בליל ש"ק ט' אדר תשע"ח, תהי נשמתו צרורה בצרור החיים.

תפארת שמואל

אחד הספרים הראשונים שיצאו אחרי פטירת רבינו הגדול הוא הספר המופלא "תפארת שמואל", אוצר בלום של תורה יראה ועובדות שהתקבל באהבה בבי מדרשא, נכתב ע"י תלמיד אהוב הגאון ר' ישראל יהודה וינר שליט"א, אשר זכה להסתופף בצילא דמהימנותא בישיבה הקדושה מעלות התורה כטו"ב שנים עד הזמן האחרון, לשתות מן הבאר מים חיים ונאמנים ולחזות בקצות דרכיו.

בספר נקבצו ובאו הרבה ענינים במגוון תחומים, מתורתו והנהגותיו בקודש של רשכבה"ג ורבינו הגדול מרן ראש הישיבה זיע"א. ואשר כשמו כן הוא מלא באור יקרות לאחוז בשולי אדרתו של האדם הגדול בענקים סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

בספר עשרה שערים נפתחים – שער א, "הליכות ומנהגים" לו משפט הבכורה, שבו נתקבצו ונאספו שמועות מאירות בעיני הלכה ומנהג שנשמעו מפי מרן זי"ע מפי תלמידיו וקרוביו, ומכלי ראשון, כאשר רובם ככולם נתבררו מפי שומעין ונכתבו בשם אומרים. ועוד נוסף בו שו"ת בעיני המועדים מגאב"ד 'חניכי הישיבות' הגאון הגדול רבי מרדכי גרוס שליט"א ששאל מקמי רבינו מרן זי"ע.

שער ב, "מעתיק השמועה" ובו הובא מדרכי במסירת השיעורים ודרכי הלימוד ועוד.

שער ג, "יום השבת" ובו קצת הנהגות מע"ש ויום שבת קודש, וכפי שידוע כמה היה רבינו משריש ומחנך לחיות את המתנה הגדולה שנתן לנו הבורא ית"ש בטובו, ובאו בו תמצית דברים שהיה נושא כליל שבת ובשעת רעוא דרעוין.

שער ד, "עבודת הלב" שבייב אור מעבודתו
הנשגבה בקודש בעבודה שבלב זו תפלה, ובתורת
המוסר.

שער ה, "ארחות חיים" עובדות ושמועות,
ומקצת משימושו בקודש וקירבתו אצל מאורי
הדור הקודם.

שער ו', "פנימיות התורה" בו דברים חדשים
מכתי"ק ורשימות מחשובי תלמידיו, ועוד עובדות
והנהגות בעני"ז.

שער ז, "רועה נאמן" משאות קודש שנשא רבינו בפני עם ועדה, אשר נכתבו כלשון קדש וז"ל, וכמה מכתבים.

שער ח, "חובת ההתבדלות" בירור דברים בענין תקופת עקבתא דמשיחא ועוד לאור משנת מרן זי"ע.

שער ט, "מקראי קודש" ובו שיחות רבות בכל עניני המועדים אומר הבא מן החדש.

שער י', "קובץ חידושי מרן ז"ל" משיעורים
וכת"י, ובו קונטרס בענין "בן עיר ובן כרך" מכת"ק
שרואה אור לראשונה.

בהקדמה מקונן המחבר החשוב שליט"א:
 "ראה ורעד יבא בנו איך נפצה פה על דרכו ומשנתו
 של רבנו הגדול אביהן של ישראל האדם הגדול
 בענקים אשר כעמוד אש התהלך בקרבנו וחיבר
 שמים וארץ בחכמתו בצדקותו ובקדושתו, אולם
 זאת נחמתנו כי אין תכלית הדברים לעמוד ולפאר

